

Markarbeten vid ledningsarbete

Råd och regler vid nedläggning och rivning av ledningar

När du ska gräva ner och/eller riva ledningar för el, tele med mera behöver du ofta göra arbeten i marken som kan kräva anmälan, dispens eller tillstånd. Om du samtidigt behöver ha en uppställningsplats och/eller lagra schaktmassor kan du behöva anmäla det också.

Huvudregeln är att du bör gräva ner en kabel eller ledning så att du påverkar natur- och kulturmiljövärden så lite som möjligt. Om du ändå måste gräva så finns det en hel del du behöver tänka på innan du startar:

- Vilka kommer att bli berörda? Markägare, företag, myndigheter?
- Vilka naturreservat, kulturresevat, fornminnen, naturminnen, djur- och växtskyddsområden eller vattenskyddsområden behöver du ta hänsyn till?
- Har jag kollat i befintliga förteckningar och register över områden som kan beröras?
- Behöver jag samråda det jag tänkt göra med länsstyrelsen eller andra som berörs?
- Behöver jag ansöka om dispens/tillstånd för mitt arbete? När behöver i så fall ansökan vara inkommen till berörd myndighet?

När kräver åtgärden anmälan för samråd och/eller ansökan om dispens/tillstånd?

Alla åtgärder som väsentligt påverkar naturmiljön ska du anmäla för samråd. Du som ska göra en åtgärd är skyldig att se till så att varken människors hälsa eller miljö skadas och att se till så att olägenheterna blir så små som möjligt.

För arbeten som sker i vägar eller annat vägområde är det ofta inte nödvändigt med samråd eftersom området redan är väsentligt påverkat. Åtgärder kan alltså ske utan samråd med länsstyrelsen.

Det finns ett antal specialfall, dessa finns presenterade på kommande sidor.

Vad händer efter samrådet med länsstyrelsen?

Ofta leder samrådet till ett skriftligt meddelande med råd. Om vi har synpunkter på utformning och placering kan vi förelägga att du måste anpassa åtgärden.

Introduktion till kabelarbeten

Det här faktabladet visar på bredden av de villkor som gäller för kabeldragning/ kabelnedrivning.

Ansök på rätt sätt!

Samtliga blanketter och e-tjänster hittar du på länsstyrelsens webbplats www.lansstyrelsen.se

Aktuella blanketter är

- Tillstånd om markingrepp i eller invid fornlämning
- Anmälan om vattenverksamhet

Aktuell e-tjänst är

- Samråd för ledningar

Tänk på att ansökan behöver vara komplett!

De delar av ledningen som berör anmälningspliktiga områden ska ingå i anmälan och finnas med på detaljkartor. Men för att länsstyrelsen ska få en helhetsbild av arbetet bör du ändå rita in hela sträckan på översiktskartan. Glöm inte teckenförklaringen till kartorna.

Skicka gärna in sträckningarna som shapefiler (Sweref99 TM).

Skicka anmälan till

Länsstyrelsen i Kalmar län, 391 86 Kalmar eller kalmar@lansstyrelsen.se

Kontaktuppgifter

Länsstyrelsen Kalmar län
391 86 KALMAR

Besöksadress: Regeringsgatan 1
Telefon 010 - 223 80 00
www.lansstyrelsen.se/kalmar

Länsstyrelsen
Kalmar län

Vi kan också förbjuda dig från att göra en åtgärd för att undvika skador på särskilt höga naturvärden.

Tidigast sex veckor efter att du har gjort en komplett anmälan du får påbörja en åtgärd som du har anmält för samråd om inte tillsynsmyndigheten medger något annat. Det gäller även om du inte fått svar från oss inom sex veckor. Då har du rätt att påbörja åtgärden men ansvaret för att undvika skada på naturmiljön ligger då hos dig.

Länsstyrelsen kan även förelägga om avgränsning eller förbjuda verksamheten även efter det att sex veckor har gått.

Om den åtgärd du planerar kan komma att väsentligt ändra naturmiljön och den inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt andra bestämmelser i miljöbalken ska du göra en anmälan för samråd hos länsstyrelsen.

(miljöbalken 12 kap. 6 §)

Rätt planeringsunderlag och komplett ansökan spar tid

För att underlätta för dig vid planering av ledningsdragning och vid eventuell ansökan/anmälan finns underlag att hämta hem från olika geodatakataloger med mera. Planeringsunderlaget består av digitalt kartmaterial med uppgifter om bland annat kända natur- och kulturmiljövärden och skyddade områden. Följande uppgifter är relevanta vid planering av ledningsstråk:

- <https://www.geodata.se/GeodataExplorer/index.jsp?loc=sv>
 - › Natura 2000-områden
 - › Nationalparker
 - › Naturresevat
 - › Naturminne
 - › Djur- och växtskyddsområde
 - › Biotopskyddsområde (ej generella biotopskyddet)
 - › Naturvårdsavtal (skogsstyrelsen, naturvårdsverket, länsstyrelsen)
 - › Nyckelbiotoper och naturvärde
 - › Sumpskogar
 - › Ängs- och betesinventering
 - › Vattenskyddsområde
 - › Våtmarksinventering
 - › Kulturresevat
 - › Fornlämningar och övriga kulturlämningar
 - › Byggnadsminne
 - › Förorenade områden

Notera!

Innehållet i kartskikten uppdateras med jämna mellanrum. Det är därför bra om du kontrollerar så att du har det senaste aktuella kartskiktet.

Du som vidtar en åtgärd är alltid skyldig att ta miljöhänsyn så att skador och olägenheter inte uppkommer på människors hälsa eller miljön.

(miljöbalkens allmänna hänsynsregler, 2 kap.)

- [https://ext-geodatakatalog.lansstyrelsen.se/GeodataKatalogen/\(Ange "H län"\)](https://ext-geodatakatalog.lansstyrelsen.se/GeodataKatalogen/(Ange%20H%20l%C3%A4n))
 - › Riksintresse natur och kultur
 - › Strandskydd
 - › Naturvårdsplan
 - › NBO regionala objekt
 - › Störningskänslig fauna
 - › Fågelinventeringar
- www.tradportalen.se - Här finns rapporterade skyddsvärda träd att ta hänsyn till. Även andra skyddsvärda träd som inte är inrapporterade förekommer i landskapet och dessa behöver du också ta hänsyn till.
- www.artportalen.se - Här finns rödlistade och fridlysta arter att ta hänsyn till. Allt blir inte inrapporterat vilket innebär att det kan finnas arter i området som inte är rapporterade men som du behöver ta hänsyn till.

Om du har frågor angående planeringsunderlaget kontakta Linus Johnsson, telefon 010- 223 83 02, e-post linus.johnsson@lansstyrelsen.se.

Notera!

Alla natur- och kulturmiljövärden finns inte med i kartskikten utan du upptäcker dem först vid inventering i fält. Det gäller t.ex generellt biotopskyddade objekt, fridlysta och rödlistade arter samt så kallade skyddsvärda träd eller andra träd med höga naturvärden.

Ansök på rätt sätt

E-tjänst

[Samråd för ingrepp i naturmiljön](#) enligt 12 kap 6§ miljöbalken för ledningar

Blanketter

[Ansökan om tillstånd till markingrepp i eller invid fornlämning](#)

[Anmälan om vattenverksamhet och ansökan om dispens från strandskyddet](#)

Markarbeten som berör fornlämning kräver tillstånd

Att utföra markarbeten som berör en fornlämning kräver tillstånd från länsstyrelsen. Fornlämningar är lämningar efter människors verksamhet i forna tider, som tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergivna. Exempel kan vara gravar, resta stenar, bergytor med inskrifter, vägar, broar och vägmärken.

Tillstånd kan vara förknippat med villkor om anpassning till fornlämningen, arkeologisk undersökning eller antikvarisk kontroll för att skydda den. Kostnaden för arkeologiska undersökningar betalar du som sökanden. Länsstyrelsen får bara ge tillstånd till borttagande av fornlämning om intresset av exploateringen vida överstiger intresset av att bevara fornlämningen. Det är Länsstyrelsen som gör den bedömningen i varje enskilt fall.

Åtgärder i vattenområde kräver anmälan för vattenverksamhet

Vattenverksamhet är tillstånds- eller anmälningspliktigt, beroende på omfattningen. Tillståndsprövningen sker hos miljödomstolen. Vid nedläggning av kabel, rör eller ledning i vattenområde kan du lämna anmälan till länsstyrelsen. Anmälan ska vara skriftlig och skickas i två exemplar eller via e-post. Anmälan är avgiftsbelagd och du får påbörja verksamheten tidigast åtta veckor efter att anmälan är komplett.

Anmälan för vattenverksamhet behöver inte ske om det är uppenbart att inga allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållanden.

Det är du som har ansvaret att visa att undantaget är möjligt att använda. Om minsta tvekan finns bör du anmäla åtgärden till länsstyrelsen.

Du behöver samråda för nedläggning av ledningar och/eller rivning av befintliga luftledningar med länsstyrelsen om:

Allmänt

Planerat arbete medför **markarbeten inom 100 meter från en registrerad fornlämning**. Kända fornlämningar är markerade med R på fastighetskartan. Du som är ansvarig bör i god tid ta reda på om arbetet berör en fornlämning och i så fall kontakta länsstyrelsen för samråd

Planerade åtgärder **inom naturreservat, kulturresevat, naturminnen, djur- och växtskyddsområden eller vatten-skyddsområden**. Inom dessa skyddade områden kan föreskrifter som reglerar grävning- och schaktningsarbeten förekomma. Den myndighet (länsstyrelsen eller kommun) som fastställt skyddet svarar för eventuell prövning.

Planerade åtgärder **inom strandskyddsområde**. Inom 100-300 m från strandlinjen vid hav, sjöar eller vattendrag måste du bedömma om åtgärderna kräver dispens. Avgörande är om åtgärden väsentligen försämrar livsvillkoren för djur- och växtarter eller hindrar allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle fått färdas fritt. För kabeldragningar

ansvarar länsstyrelsen för prövningen inom område som skyddas enligt andra bestämmelser i 7 kap. milöbalken och skyddet har beslutats av någon annan än en kommun. Om kabeldragningen inkluderar en anmälan om vattenverksamhet kommer länsstyrelsen att pröva strandskyddet för den del av kabeldragningen som görs i vattenområde. Övriga strandskyddsprövningar ansvarar respektive kommun för.

Planerade åtgärder **i eller i närheten av Natura 2000-områden**. Åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd. Länsstyrelsen prövar i allmänhet dessa frågor.

Ett antal **arter** i EU och Sverige är **skyddade enligt artskyddsförordningen**. Det innebär i många fall att **det är förbjudet att gräva där arterna finns** eller att man måste undvika arbeten under vissa tider på året för att **minimera störning**. Du bör även undvika rödlistade arter vid ledningsdragning. I artportalen.se kan man hitta information om arter. Tänk dock på att det kan finnas arter i området även om de inte finns med i artportalen.

Du bör **undvika grävning intill skyddsvärda träd** som riskerar att skada rotsystemet. Ett skyddsvärt träd är

- › jätteträd - levande eller döda träd som är grövre än en meter i diameter på det smalaste stället under brösthöjd,
- › mycket gamla träd - levande eller död gran, tall, ek och bok som är äldre än 200 år, övriga trädslag som är äldre än 140 år samt
- › grova hålträd - levande eller döda träd som är grövre än 40 cm i diameter i brösthöjd med utvecklad hållighet i huvudstammen.

Om du inte kan undvika grävning eller körning minst två meter utanför kronans ytterkant men helst 15 gånger stammens diameter behöver du anmäla åtgärden. Se länsstyrelsernas folder [Skydda träden vid arbeten](#).

Samhälle

Åtgärder i **centrala delarna av Kalmar, Köpingsvik, Mönsterås, Västervik, Gamleby och Vimmerby**, eftersom dessa innehåller medeltida kulturlager, d.v.s. fornlämningar.

Skogsmark

Åtgärder inom **skogsstyrelsens nyckelbiotop/naturvärden**.

Åtgärder inom områden som skogsstyrelsen har fastställt som **biotopskyddsområden genom särskilt beslut eller skogliga naturvårdsavtal**. Inom dessa områden får du inte vidta några åtgärder som kan skada naturmiljön. Åtgärden kan kräva dispens från skogsstyrelsen.

Vattenområde

Grävning ska ske **i strandkanter**.

Om åtgärden **berör själva vattenområdet** på något t.ex. om grävning ska ske i vattnet eller kabeln ska ligga direkt på botten ska du göra en anmälan för vattenverksamhet.

Våtmark/sankmark/sumpskog

Åtgärder inom **våtmarksinventerade objekt**.

Åtgärder inom skogsstyrelsens **sumpskogsinventerade objekt**.

Vägområde

Planerade åtgärder i **allé eller pilevall**.

Grävningsarbete i **trädens rotsystem är förbjudet**. Se första punkten under åker/ängs- och betesmark för mer information. Om du håller samma skyddsavstånd som för skyddsvärda träd kräver åtgärden ingen dispens.

Åker/ängs- och betesmark

Åtgärder som berör biotopskyddade objekt. **Biotoper i jordbruksmark som källor med omgivande våtmark, odlingsrösen, småvatten och våtmarker (inkl. öppna diken), åkerholmar och stenmurar** är generellt skyddade. Inom dessa områden får du inte vidta åtgärder som kan skada naturmiljön. Det innebär att du inte får ta bort miljöerna eller skada dem genom upplag av massor eller liknande. Blir sådana ingrepp nödvändiga ansvarar länsstyrelsen för eventuell dispensprövning. Biotoperna finns inte inventerade eller kartlagda i något kartdataskikt.

Planerade åtgärder **inom ängs- och betesmarker som är med i ängs- och betesinventeringen**.

Generella råd när du inte behöver anmäla för samråd

Du bör gräva ner en kabel eller ledning med minsta möjliga inverkan på natur- och kulturmiljövärden. Du kan **minska påverkan genom att utföra arbetet enligt följande generella råd**:

Lägg ledningen i redan påverkade områden i landskapet för att minimera påverkan på naturvärden.

Undvik markarbeten helt vid vägar som har artrika vägkanter eller på annat sätt är utpekade ur natur- och kultursynpunkt. Måste ingrepp ske ska du göra det med största möjliga hänsyn och återetablering av ursprunglig vegetation ska säkerställas. Grävning får inte ske i tjalad mark.

Ingen verksamhet bör ske områden med rikt fågelliv 1 april - 15 juli för att undvika störning på häckande fågel.

Vid tryckning eller borrning under vattendrag bör det ske minst 1 meter under vattendragets botten. Förankra gärna kabeln i broar vid vattenpassage.

Vidta åtgärder för att **undvika körskador vid körning i känslig mark** som inte kräver samråd **och inom till ytan stora fornlämningar** som områden med fossila åkerlämningar (framför allt röjningsrösen men även terrasser och stensträngar).

Länsstyrelsen förutsätter att **du har fått godkännande av berörda markägare och väghållare**. Ta kontakt med övriga myndigheter som har intressen i ärendet, exempelvis Trafikverket eller kommunen. För Trafikverkets särskilda intressen se: Vägverkets publikation: 2005:14, Ledningsarbeten inom vägområdet.

Var särskilt observant om grävning ska ske i eller intill mark som kan innehålla föroreningar, till exempel industrifastigheter och bensinstationer. En bra rutin är att anta att all mark kan vara förorenad och kontrollera databasen när du ska göra markarbeten samt att vara uppmärksam på föroreningar när markarbeten utförs. Om någon typ av åtgärd ska ske där påverkan sker på marken ska en anmälan enligt 28 § förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd alt. upplysning enligt 10 kap. 11 § MB göras till tillsynsmyndigheten.

Genomför provtagning om du kan misstänka föroreningar i de massor som grävs upp. Genom provtagningen kan du bestämma totalhalter och halter vid lakning och på så sätt ta reda på hur du ska hantera massorna. Beroende på föroreningsnivåer kan du använda massorna för anläggningsändamål eller transporteras till godkänd mottagningsstation. Ska du använda massor i anläggningsändamål (och föroreningsrisken är ringa) ska du anmäla enligt miljöprövningsförordningens 29 kap. 14 § till kommunen.

Upplag av massor får inte förekomma i närheten av kulturobjekt eller i område med höga naturvärden t.ex. betesmarker.

Notera!

Om du inte kan utföra de planerade arbetena som du har beskrivit i anmälan eller om andra åtgärder som väsentligt kan ändra naturmiljön blir aktuella måste nytt samråd ske med länsstyrelsen.